

Nr 5

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade bestämmelser om ersättning av allmänna medel till vittnen, m. m.

Genom en den 30 december 1965 dagtecknad proposition, nr 20 år 1966, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 36 kap. 24 § rättegångsbalken,
- 2) lag om upphävande av lagen den 10 juli 1947 (nr 632) angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl., samt
- 3) lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 19 juni 1919 (nr 367) om fri rättegång.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att bestämmelser om ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl., vilka bestämmelser f. n. är upptagna i lag, fr. o. m. den 1 juli 1966 skall meddelas av Kungl. Maj:t. Dessutom föreslås höjning av den traktamentsersättning som kan utgå av allmänna medel till part som åtnjuter fri rättegång.

Förslagen

De vid propositionen fogade förslagen är av följande lydelse.

1) Lag

om ändrad lydelse av 36 kap. 24 § rättegångsbalken

Härigenom förordnas, att 36 kap. 24 § rättegångsbalken skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

36 KAP.

24 §.

Vittne äge rätt till ersättning för nödiga kostnader till resa och uppehälle samt för tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt.

Vittne äger rätt till ersättning enligt vad som sägs nedan.

Ersättning till — — — — — allmänna medel.

Om bestämmande av ersättning, som skall utgå av allmänna medel, gälla vad därom är stadgat.

Ersättning, som skall utgivas av part, skall innefatta gottgörelse för nödiga kostnader till resa och uppehälle samt för tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt. Ersättning, som skall utgå av allmänna medel, fastställs av rätten enligt bestämmelser som Konungen meddelar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1966.

2) Lag

om upphävande av lagen den 10 juli 1947 (nr 632) angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl.

Härigenom förordnas, att lagen den 10 juli 1947 angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1966.

3) Lag
angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 19 juni 1919 (nr 367)
om fri rättegång

Härigenom förordnas, att 4 § lagen den 19 juni 1919 om fri rättegång¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

Har part — — — — — meddelas honom.

Om synnerliga skäl föreligga, må utöver resekostnaden traktamente tillerkännas parten med högst *tjugo* kronor för varje dag, som erfordras för resan och vistelsen vid domstolen.

Om synnerliga skäl föreligga, må utöver resekostnaden traktamente tillerkännas parten med högst *tjugo-fem* kronor för varje dag, som erfordras för resan och vistelsen vid domstolen.

Vad i — — — — — ärftliga egenskaper.

Har part — — — — — för utgifterna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1966.

Inledning

Vittnen och vissa andra personer som hörs i rättegång är berättigade till ersättning för kostnader och tidsspillan som föranleds av inställelsen. Ersättningen skall i vissa fall utgå av allmänna medel. Grunderna för bestämmandet av ersättningen i sådana fall regleras f. n. i lag. I en inom justitiedepartementet i september 1965 upprättad promemoria (Stencil Ju 1965: 10) har föreslagits att bestämmelserna i stället skall utfärdas av Kungl. Maj:t.

Efter remiss har yttranden över departementspromemorian avgetts av riksåklagaren, Göta hovrätt, hovrätten för Övre Norrland, rikspolisstyrelsen, domstolskommittén, Sveriges advokatsamfund, Föreningen Sveriges häradsövdingar, Föreningen Sveriges stadsdomare och Föreningen Sveriges statsåklagare.

Vad beträffar gällande bestämmelser, förutvarande regler m. m. samt innehållet i och yttrandena över departementspromemorian torde utskottet få hänvisa till s. 4—8 i propositionen.

¹ Senaste lydelse av 4 § se 1962:102.

Departementschefen

Vid lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Kling*, följande.

Den grundläggande bestämmelsen om vittnes rätt till ersättning är föreskriften i 36 kap. 24 § första stycket rättegångsbalken, enligt vilken vittne äger rätt till ersättning för nödiga kostnader till resa och uppehälle samt för tidsspillan efter vad rätten prövar skäligt. Ersättningen skall i vissa fall utgå av allmänna medel. Om bestämmande av ersättning i dessa fall innehåller 24 § sista stycket en hänvisning som avser lagen angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. Denna lag anger närmare hur ersättningen skall beräknas. Bestämmandet av resekostnadsersättning har anknutits till reglerna i allmänna resereglementet. Ersättning för kostnad för uppehälle och för tidsspillan har maximerats till vissa belopp. F. n. gäller att kostnad för uppehälle ersätts med högst 20 kronor om dagen i normalfall och med högst 38 kronor om dagen i särskilda fall. Ersättning för tidsspillan får utgå med högst 50 kronor om dagen.

I fråga om ersättning till vissa andra personer som hörs i rättegång gäller samma huvudbestämmelser som för vittnen. Även grunderna för bestämmandet av ersättningen av allmänna medel är desamma. På grund av föreskrifter i andra författningar är bestämmelserna också tillämpliga utanför rättegångsbalkens område.

Medan ersättningens storlek och den närmare grunden för dess beräkning har reglerats i lag, har bestämmelser om förskott, sättet för betalningen m. m. meddelats av Kungl. Maj:t med stöd av bemyndigande i 36 kap. 25 § rättegångsbalken.

I departementspromemorian föreslås att vittnesersättningslagen upphävs och att motsvarande bestämmelser i stället införs i en kungörelse, som utfärdas av Kungl. Maj:t. Förslaget har vunnit allmän anslutning under remissbehandlingen.

I likhet med remissinstanserna anser jag att ändringar i fråga om ersättningsbeloppens storlek bör ske på ett enklare sätt än hittills. Detta bör genomföras genom att, som har föreslagits, 36 kap. 24 § sista stycket rättegångsbalken ändras så, att därav framgår att det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter om bestämmandet av den ersättning som skall utgå av allmänna medel. I anslutning härtill bör vittnesersättningslagen upphävas.

De ändrade bestämmelserna torde böra träda i kraft den 1 juli 1966.

Beträffande de föreskrifter, som utsträcker vittnesersättningslagens tillämpningsområde, torde någon ändring inte vara påkallad. Genom att dessa föreskrifter direkt eller indirekt hänvisar till rättegångsbalkens regler om vittnesersättning blir nämligen de nya bestämmelserna automatiskt tillämpliga.

I detta sammanhang aktualiseras även fråga om en höjning av maximibeloppet för den traktamentsersättning som kan utgå enligt 4 § lagen om fri rättegång. Nuvarande maximibelopp torde fr. o. m. den 1 juli 1966 böra höjas till 25 kronor per dag.

Lagrådet

Lagrådet förordade vid sin granskning av de till lagrådet remitterade förslagen på sätt framgår av s. 12 och 13 i propositionen viss omarbetning av 36 kap. 24 § rättegångsbalken. I övrigt föranledde de remitterade förslagen ej erinran från lagrådet. Bestämmelsen har i nu föreliggande förslag avfattats så att den i sak överensstämmer med vad lagrådet föreslagit.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att förevarande proposition, nr 20, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 8 februari 1966

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Erik Svedberg, Ernulf, Arvidson, Lundin, Ferdinand Nilsson, Schött, Helge Karlsson och fru Lilly Ohlsson;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, herrar Östrand, Svensson i Vä, Gustafsson i Borås, fröken Bergegren, herrar Oskarson, Martinsson och Jönsson i Malmö.